

Міністерство освіти і науки України

**Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»**

**Навчально-науковий інститут фінансів, економіки,
управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування**

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ДЕРЖАВА, РЕГІОН, ПІДПРИЄМСТВО

**Матеріали ІХ Міжнародної
науково-практичної конференції**

15 травня 2025 р.

**Полтава
2025**

2. Ren Y., Xiao D. Restructuring cost and its prediction analysis. Journal of Corporate Accounting & Finance. 2024. No 35.1. P. 218-227.

3. Мельнік М.А. Оперативна реструктуризація підприємства в умовах невизначеності / Вісник східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. 2024. № 1 (281). С. 28-34.

4. Механізм фінансування України від ЄС Ukraine Facility. URL: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/>

УДК 334.012.63:330.342.14(477)

***Кручинська Дар'я Романівна,
Демещенко Владислав Віталійович,
студенти***

*Науковий керівник: Глушко Аліна Дмитрівна,
кандидат економічних наук, доцент*

*Національний університет «Полтавська політехніка імені
Юрія Кондратюка»*

ФУНКЦІОНУВАННЯ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ

В умовах воєнного стану бізнес-середовище зазнає глибоких трансформацій, зумовлених зростанням невизначеності, порушенням ланцюгів постачання, міграцією трудових ресурсів, інфраструктурними втратами та загрозами безпеці активів. Воєнні дії створюють виклики не лише для стабільності фінансових потоків, а й для базових умов здійснення господарської діяльності – доступу до ринків, енергоресурсів, капіталу, логістичних каналів і правового захисту. У таких умовах забезпечення життєздатності підприємств вимагає адаптації до нових економічних реалій, швидкої трансформації операційних моделей, зростання ролі кризового управління та державної підтримки.

Воєнна економіка формує нову парадигму взаємодії між державою і бізнесом, де пріоритетними стають стійкість, гнучкість, диверсифікація ризиків і соціальна відповідальність. Підприємства не лише змінюють фокус із короткострокового прибутку на довгострокове виживання, а й активно залучаються до процесів відновлення, підтримки обороноздатності, гуманітарних ініціатив і зміцнення економічного фронту. Аналіз викликів, що постають перед бізнесом в умовах воєнного стану, дозволяє виявити критичні вразливості та визначити стратегічні напрями для формування більш адаптивного економічного середовища.

З початком війни економіка України зазнала значного удару. Зниження доходів населення та інфляція призвели до скорочення споживчого попиту, що негативно вплинуло на бізнес. За даними Програми розвитку ООН, у 2023 році лише 20% підприємств оцінювали свій фінансово-економічний стан як добрий або відмінний, тоді як 30,2% вважали його незадовільним [1].

Бойові дії призвели до руйнування підприємств, складів та логістичних маршрутів. Згідно з оцінками Київської школи економіки (KSE), станом на початок 2024 року загальні прямі збитки бізнесу внаслідок війни перевищили \$15 млрд. Знищення складів, офісів, виробничих потужностей у прифронтових регіонах унеможливило продовження господарської діяльності без переміщення або консервації. Перебої з електропостачанням, зв'язком та інтернетом ускладнили роботу бізнесу, особливо в прифронтових регіонах. Блокування транспортних шляхів та ускладнене постачання сировини призвели до зростання витрат на транспортування та зниження ефективності бізнес-процесів.

Попри складні умови, в Україні продовжують відкриватися нові суб'єкти господарювання. У 2023 році було зареєстровано рекордну кількість фізичних осіб-підприємців (ФОП) – 314 392, що перевищує показники 2021 року.

Водночас з квітня 2022 року по вересень 2023 року припинили діяльність 290 910 ФОП. У січні 2025 року було закрито 61 445 ФОП – це найвищий показник за весь період війни [2]. Найбільше постраждали аграрний сектор та бізнес у сфері юридичних послуг. З 2022 року по перший квартал 2024 року закрилося 1261 аграрне підприємство. Частка закритих юридичних компаній зростає з 2,3% у 2021 році до 4,7% під час війни [3]. Динаміка відкриття та закриття ФОП в Україні за роки повномасштабної війни представлено на рисунку 1.

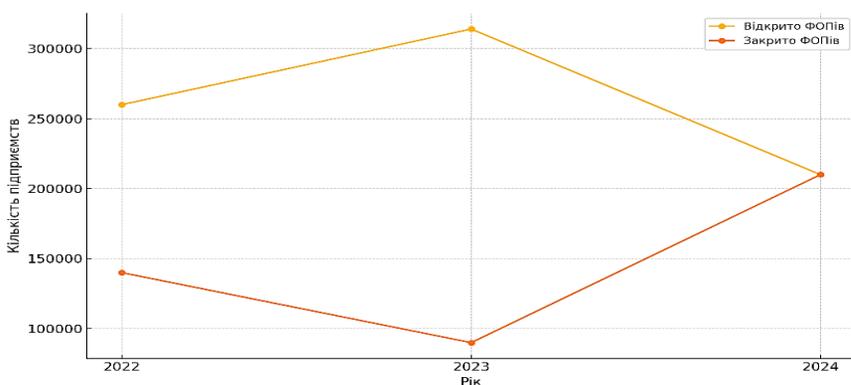

Рис. 1. Динаміка відкриття та закриття ФОП в Україні за 2022–2024 рр.

Слід відмітити, що український бізнес активно адаптується до викликів та загроз воєнного стану. Основними, серед адаптивних стратегій бізнесу, слід визначити: релокацію виробництв до відносно безпечних регіонів України (зокрема, до західних областей), за підтримки державної програми релокації; диверсифікацію постачальників і партнерів, в тому числі перехід до онлайн-платформ та електронної комерції; активне залучення до грантових і кредитних програм, зокрема в межах підтримки МСП (малого і середнього бізнесу) від Європейського Союзу, ІFC; інтеграцію принципів стійкості в операційні процеси (резервне копіювання, розподілене

управління, розвиток цифрових компетенцій персоналу) [4]. Успішні приклади бізнесів, що адаптувалися до умов воєнного стану, демонструють важливість поєднання гнучкості, інноваційності та стратегічного партнерства з державою. Такі підприємства не лише забезпечують власне виживання, а й відіграють ключову роль у підтримці економічної активності, збереженні зайнятості та податкових надходжень.

В умовах воєнного стану бізнес в Україні зіштовхується з багатовекторними викликами, що стосуються фізичної безпеки, логістики, трудових ресурсів, попиту та кіберзагроз. Водночас спостерігається зростання ролі стратегічного управління ризиками, гнучкості бізнес-моделей та активної взаємодії з державними і міжнародними інституціями. Підприємства, здатні адаптуватися до кризових умов, впроваджуючи інновації, цифрові рішення та механізми стійкості, не лише підвищують свої шанси на виживання, а й формують основу для економічного відновлення та зростання у післявоєнний період. У цьому контексті важливим завданням є формування системної політики підтримки бізнесу з боку держави, орієнтованої на стабілізацію, фінансову допомогу та створення умов для безпечної господарської діяльності.

Література

1. Оцінка впливу війни на мікро-, малі та середні підприємства в Україні. Київ: Програма розвитку ООН в Україні, 2024 рік, 86 с. URL: <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-04/undp-ua-smb-2024.pdf>

2. «Велике січневе вимирання». В Україні з початку року рекордно скоротилася кількість ФОПів. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/economics/fop-v-ukrajini-yak-zminivsyamaliy-biznes-pid-chas-velikoji-viyni-chomu-vidbuvayetsyamasove-zakrittya-50490549.html>

3. Просто не витримували. Який бізнес найчастіше закривався після початку війни в Україні. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/markets/analiz-zakrittya-kompaniy-v-ukrajini-pid-chas-viyuni-doslidzhennya-youcontrol-market-50422762.html>

4. Глушко А.Д., Білько С.С., Андрієць Т.Р. Функціонування бізнесу в умовах інформаційної асиметрії. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2024. № 3 (87). С. 12–16. <https://doi.org/10.32782/2521-666X/2024-87-2>

5. Маслій О. А., Максименко А. П. Ризики та загрози економічній безпеці України у цифровій сфері в умовах війни. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*, 2023. Том 21 № 3(52). С. 179–199.

6. Онищенко С.В., Маслій О.А. Міжнародні індексні системи оцінки бізнес-середовища в Україні. *Фінансовий простір*. 2020. №3 (39). С. 168-179.

УДК 336

*Свистун Людмила Анатоліївна,
кандидат економічних наук, доцент*

*Левкова Ірина Миколаївна,
студентка*

*Національний університет «Полтавська політехніка імені
Юрія Кондратюка»*

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Розвиток будь-якої сфери людської діяльності, полягає у знаходженні шляхів подолання ймовірних ризиків настання критичних ситуацій для її впровадження. Одним з важливих елементів у економіці є діяльність малого та середнього бізнесу, які впродовж багатьох років займають близько 99,98% всіх діючих підприємств в Україні та забезпечують